

Fakta, argument & debatt

Om alkohol, narkotika, nikotin och sociala frågor

Sammanfattningar till artiklar med länkar för att dig som vill läsa mer

Nummer 1 - Publicerad 26 januari 2026

Alkohol

Förslag och remissvar: Avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Alkohol bakom 1 av 3 dödsfall till följd av "olyckor" eller våld

Alkoholpolitiken behöver hantera även alkoholfritt

Attityden "Dom har problem, inte jag!" begränsar hjälpmöjligheter

Alkohol påverkar andra

Beslut: förändrade regler kring alkohol och körkort

Verdandi: Systembolaget ett skydd på flera nivåer

Forskare döljer samröre med alkoholindustrin

Narkotika

Allt fler företag kapas för smuggling av narkotika

Kanada avbryter avkriminalisering

Stockholm stad utrustar med Naloxon

Ny rapport om drogerfarenheter hos unga i Göteborg

Narkotika minskar bland unga

Nikotin

Att snusa blir allt vanligare i Sverige

Allt fler gravida snusar

Tullen begränsar införseln av nikotinpåsar

Socialt

Att åldras med beroende

Recension

Alkohol på jobbet

Var med och spela roll!

Alkohol

Förenklingsförslag från Förenklingsrådet:

Avskaffande av krav på matsservering och eget kök vid servering av alkohol

Förenklingsrådet föreslår att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matsservering.

Förenklingsrådet föreslår vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen.

[Här finns hela förslaget](#)

Remissvar från Sveriges Blåbandsförbund:

Sveriges Blåbandsförbund avstyrker förslaget om att nuvarande krav på matsservering och eget kök tas bort för att få servera alkohol. Sveriges Blåbandsförbund avstyrker även förslaget om att nuvarande krav på eget kök för cateringföretag tas bort.

Ökad tillgänglighet av alkohol ökar konsumtionen och alkoholrelaterade skador. Dessa samband är väl dokumenterat av forskare. Alkohol är en tydlig riskfaktor för olyckor, våld och otryggare miljöer. För Sveriges Blåbandsförbund är det väsentligt att barn och unga får en trygg uppväxt utan negativ påverkan av vuxnas alkoholkonsumtion.

I den statliga utredningen ”En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas” (SOU 2024:23) framhålls vikten av att behålla mat och kökskrav, då detta bidrar till att minska berusningsdrickande och de olägenheter som det kan medföra.

[Här finns hela remissvaret](#)

Remissvar från Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor:

Sveriges Landsråd för Alkohol- och Narkotikafrågor (SLAN) är positiva till förenklningar generellt som kan underlätta, men väljer att avslå förslaget i utredningen Avskaffande av krav på matsservering och eget kök vid servering av alkohol.

Förslaget innebär att 8 kap. 15 § alkohollagen upphävs och att kravet på eget kök i anslutning till serveringslokalen samt krav på lagad mat eller på annat sätt tillredd mat tas bort, både för stadigvarande och tillfälliga serveringstillstånd. SLAN anser att detta är olämpligt av ett flertal olika skäl och anledningar.

Folkhälsofunktionen med att ha ett mat- och kökskrav har nyligen utretts av statlig utredare i En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23), där slutsatsen var att kraven skall behållas av folkhälsoskäl, då kraven bidrar till att minska berusningsdrickande, ordning och alkoholkonsumtion. SLAN anser att förenklingsutredningen helt bortser ifrån detta och har ett annat fokus.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som innebär att enskilda ekonomiska intressen inte ska ges företräde framför behovet av att skydda människor från alkoholens skadeverkningar.

[Här finns hela remissvaret](#)

Sveriges Blåbandsförbund och Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor är två av 107 remissinstanser. Remisstiden har gått ut.

[Här finns alla remissvar](#)

Alkohol bakom 1 av 3 dödsfall till följd av ”olyckor” eller våld

Vart tredje dödsfall till följd av ”olyckor” eller våld i WHO:s europeiska region orsakas av alkohol, framhålls i ett nytt faktablad från WHO/Europa som presenterades 24 december, ”Alcohol-attributable injuries in the WHO European Region”. Ingen annan substans leder till lika mycket till oavsiktliga och avsiktliga skador, från trafikolyckor till självska-
skadebeteende.

De senaste tillgängliga WHO-uppgifterna för regionen visar att nästan 145 000 dödsfall per år på grund av skador kunde hänföras till alkohol. De största kategorierna av skador på grund av alkohol var självskada, trafikolyckor och fallolyckor.

Texten är bearbetad från engelska.

[Läs mer på WHO](#) (engelska)

Alkoholpolitiken behöver hantera även alkoholfritt

En ny policyöversikt rör det vetenskapliga underlaget om hälsoeffekterna av de allt mer vanliga alkoholfria dryckerna. Naturligtvis minskas riskerna kopplade till alkoholen för den som väljer alkoholfritt. Kunskaperna om de alkoholfria dryckernas effekter i samhället är mer bristfälliga. Ofta delar dessa drycker varumärke med alkoholdrycker och kan då möjliggöra marknadsföring för varumärket. När drycker och varumärken som normalt är alkoholhaltiga förekommer t.ex. i idrottssammanhang kan de påverka människors syn på alkohol. Det finns även en oro för att klassklyftorna i drickande och ohälsa kan öka då alkoholfria drycker kostar lika mycket som alkoholhaltiga. Eftersom ekonomiskt svagare grupper är mindre benägna att välja alkoholfritt vore lägre priser önskvärt.

Texten är bearbetad från engelska.

Den vetenskapliga artikeln med title “How should public health respond to rise of alcohol-free and low alcohol drinks?” [publicerades i tidskriften BMJ den 14 januari 2026.](#)

Attityden ”Dom har problem, inte jag!” begränsar hjälpmöjligheter

En nyligen publicerad forskningsöversikt sammanfattar studier kring ”othering”, d v s förhållningssättet där även högkonsumenter av alkohol separerar sig själv och sitt eget drickande från andra och deras ”problematiska drickande”. Man gör detta för att rättfärdiga, skydda och normalisera sitt eget drickande som socialt oavsett konsumtionsnivå. Forskningen visar att förhållningssättet används mot problemidentifikation och på samhällsnivå kan motverka strategier och insatser för att minska problematiskt drickande.

Texten är bearbetad från engelska.

Artikeln “Not me, I’m in control! A systematic meta-synthesis of othering amongst heavier drinkers” [publicerades online i tidskriften Addiction Research & Theory den 5 januari 2026](#)

Alkohol påverkar andra

En av tio vuxna i Sverige upplever att de har påverkats negativt av någon i deras närhets drickande det senaste året. Detta och annan aktuell kunskap om hur människor kan påverkas negativt av någon annans drickande, har samlats i ett faktablad som CAN släpper idag.

– Den här kunskapen är viktig att ha när samhället genomför alkoholpolitiska insatser och för att kunna ge hjälp och stöd åt människorna i den här situationen, säger Erica Sundin, forskare och utredare på CAN.

[Läs mer på CAN](#)

Beslut: förändrade regler kring alkohol och körkort

Alkoholmissbruk eller alkoholbruk som inte är tillfälligt och ur medicinsk synpunkt skadligt ska inte längre leda till körkortsåterkallelse. PEth-tester kommer endast användas av läkarkåren för rapportering till Transportstyrelsen kopplat till diagnosen alkoholberoende. De förändrade reglerna träder i kraft den 15 januari 2026.

– Transportstyrelsen har under lång tid arbetat med att förändra de medicinska föreskrifterna kring körkortsinnehav. Det känns positivt att ta det första steget i förändringarna runt alkoholkonsumtion eftersom vi sett stort behov av regeländringar inom just detta område. Nu går vi vidare med nästa steg i revideringsarbetet, säger enhetschef Katarina Norén.

[Läs mer på Transportstyrelsen](#)

Verdandi: Systembolaget ett skydd på flera nivåer

DEBATT. Sverige är på väg mot en farligare alkoholpolitik. Förslag om gårdsförsäljning, slopat matkrav och ett ifrågasättande av Systembolaget riskerar att leda till ökad alkoholkonsumtion och minskad trygghet. Det är en utveckling vi inte har råd med – och Verdandi säger tydligt ifrån.

Sverige står inför ett vägval. Ska vi skydda människor – eller öppna dörren för en alkoholmarknad där vinstintresset styr? De förslag som nu förs fram pekar sammantaget mot mer alkohol, större kommersiell press och svagare skydd. Verdandi säger nej.

[Debattartikel i Aftonbladet](#)

Forskare döljer samröre med alkoholindustrin

En ny studie visar hur en grupp inflytelserika alkoholforskare inom International Scientific Forum on Alcohol Research (ISFAR) konsekvent lyfter fram alkoholens påstådda hälsofördelar. Samtidigt tonar de ner bevisen på skador. Det här utnyttjas av alkoholindustrin och påverkar politiken. Liknande strategier har historiskt använts av tobaksindustrin.

Studien som publicerades i tidskriften *Addiction* tidigare i år har alkoholforskarna James M. Clay och Tim Stockwell vid University of Victoria i Kanada som gemensamma huvudförfattare. De noterar i artikeln att ISFAR beskriver sig själva som en internationell grupp läkare och forskare som är specialister inom sina områden och engagerade för att tillhandahålla en välbalanserad och noggrann analys om alkohol och hälsa.

[Läs mer på Drugnews](#)

Narkotika

Narkotika minskar bland unga

Narkotikaerfarenheten minskar bland skolungdomar. Tydligast är det bland killar, där det har minskat under flera år. Detta visar en ny rapport från CAN.

– Bland killarna har narkotikaerfarenheten minskat under flera år, men de senaste två åren har det även minskat bland tjejerna, säger Johan Svensson, utredare och forskare på CAN.

[Pressmeddelande från CAN](#)

Allt fler företag kapas för smuggling av narkotika

Tullverket ser en ökning av seriösa företag som utnyttjats för narkotikasmuggling av kriminella. Tullverket har hittills i år identifierat tjugo ärenden där företag i olika delar av landet helt ovetandes, har utnyttjats för smuggling av narkotika. De kriminellas tillvägagångssätt har varit att leta upp företag med importtillstånd och sedan använda företaget för smuggling. De ärenden som upptäckts har handlat om import från USA där det smugglats mellan två och 250 kilo cannabis per tillfälle.

[Läs mer på Tullverket](#)

Kanada avbryter avkriminalisering

Delstaten British Columbia avbryter försöket att avkriminalisera innehav av mindre mängd narkotika. Ordningsproblem och ökat antal överdoser är orsaken.

Texten bearbetad från engelska.

[Läs mer på British Columbia Gov News](#)

Uppsökargrupp i Stockholm utrustas med naloxon

Stockholm stad utrustar nu även vuxenuppsökargruppen med naloxon för att snabbt kunna ingripa vid opioidöverdoser. Stockholm stads vuxenuppsökargrupp som arbetar bland stadens hemlösa kommer att utrustas med naloxon, ett medel för att häva opioidöverdoser.

– Kan vi rädda liv så ska vi göra det. Det är en väldigt enkel åtgärd, och billig för den delen, säger social- och trygghetsborgarråd Alexander Ojanne, S, till Drugnews.

[Läs mer på Drugnews](#)

Nikotin

Att snusa blir allt vanligare i Sverige

En ny rapport från CAN beskriver den totala konsumtionen av tobaks- och nikotinprodukter i Sverige under 2024. De tydligaste resultaten i rapporten visar på en fortsatt ökning av snusandet i Sverige.

[Pressmeddelande från CAN](#)

Allt fler gravida snusar

Andelen kvinnor som snusar under sin graviditet har fördubblats under de senaste fem åren, trots att riskerna för fostret är desamma som vid rökning. Forskaren Anna Gunnerbeck kopplar ökningen till utbredningen av det vita snuset. Hon vill att allmänheten ska få större kunskap om risker med nikotin vid graviditet.

Under en tioårsperiod har andelen gravida som snusar legat stabilt på drygt en procent. Men för ett par år sedan fördubblades siffran till knappt två procent, visar statistik från det nationella graviditetsregistret.

[Läs mer: Alkohol & narkotika](#)

Tullen begränsar införseln av nikotinpåsar

Från och med den första februari begränsar tullen mängden nikotinpåsar som resenärer får föra in i Finland. Enligt ett pressmeddelande från tullen kommer resenärer då endast att få ta med sig högst ett kilogram nikotinpåsar åt gången över gränsen. Påsarnas smaker eller nikotinhalt har inte begränsats.

Tidigare har det varit möjligt att betala skatt om mängden överstiger ett kilo, men från och med början av 2026 räcker inte detta längre – det blir helt förbjudet att ta in större mängder nikotinpåsar och snus i landet. Tullen påminner dessutom om att endast personer över 18 år får föra in nikotinprodukter till Finland, och att produkterna enbart får vara avsedda för personligt bruk.

[Läs och lyssna på Yle \(svenska\)](#)

Socialt

Att åldras med beroende

Allt fler åldras med skadligt bruk eller beroende. Men hur möter äldreomsorgen den verkligheten? Och är det möjligt att erbjuda drogtoleranta boenden, utan att kompromissa med rätten till ett värdigt liv? Alkohol & Narkotika har träffat Tove Harnett, docent i socialt arbete vid Lunds universitet.

[Läs artikeln på Alkohol & Narkotika](#)

Rapport om drogerfarenheter

Ny rapport om drogerfarenheter hos unga i Göteborg

Användandet av narkotika minskar och berusning med lustgas har gått ned kraftigt. Dock har snusandet bland unga ökat och fler pojkar ägnar sig åt problematiskt spelande. Det visar årets enkät om droganvändning bland Göteborgselever.

[Pressmeddelande från Göteborgs stad](#)

Recension

Alkohol på jobbet

Hur ska man hantera anställda som dricker för mycket? Enligt Anna Sjöström, alias "Promilletanten", är svaret att arbeta förebyggande. Ida Therén läser 'Alkohol på jobbet' och beskriver boken som en kombination av introduktion till forskningen och praktisk handbok för chefer och arbetsgivare.

[Recension på Alkohol & Narkotika](#)

Var med och spela roll!

Var med och spela roll!

Spela roll är en årlig uppmärksamhetsvecka som handlar om att sätta fokus på barn och unga som växer upp i familjer där någon vuxen dricker för mycket. Spela roll äger alltid rum samma vecka som alla hjärtans dag. Spela roll 2026 är den 9-15 februari.

Många barn och unga växer upp med vuxna som dricker för mycket alkohol. Spela roll handlar om att uppmärksamma just det. Uppmärksamhetsveckan återkommer varje år kring alla hjärtans dag.

Enligt en rapport från CAN (rapport 185) har var femte barn någon gång under uppväxten haft minst en förälder med alkoholproblem. När föräldrar inte förmår att handla för sina barns bästa behöver andra vuxna kliva fram och ta ansvar. Uppmärksamma barnens situation, lyssna till dem och se till att de får hjälp och stöd!

[Mer info om spela roll](#)

[Mer info och anmälan till digitala seminarier](#)

Digitala seminarier kl. 14.30-15.30

Måndag 9 februari: Om den läkande kraften i att göra konst av svåra upplevelser.

Tisdag 10 februari: Digitalt stöd till barn och unga med förälder med beroende.

Onsdag 11 februari: Hur går det för barn som deltar i stödgrupper?

Torsdag 12 februari: Barns rättigheter utifrån den nya socialtjänstlagen.

Fakta, argument & debatt

Om alkohol, narkotika, nikotin och sociala frågor

Fakta, argument & debatt produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se

www.slan.se

Redaktion: Helena Bingebo, Bertil Forsberg, Ingalill Söderberg, Mikael Hansson, Per-Olof Svensson

nyhetsbrev@blabandet.se

Redigering & utskick: Per-Olof Svensson

Bilder där annat inte anges är arrangerade och från AdobeStock med licens.